AZTAG
JOURNAL QUOTIDIEN ARMÉN.
B. P. 587
BEYROUTH, Liban
Directeur-Propriétaire
HAIG BALIAN

ՍԻՒՐԻԱ տար. 550, Վեցամսեայ 300 Ս. Դ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ տարի 7, Վեցամսեայ 4 ոսկի

ԱԶԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

ازتـــاك
جريدة سياسية ادبية اقتصادية عمومية

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1932 — 8 — ՉՈՐՔԷ ՇԱՏԸ 2.50 Ս. Դ.

Չ. ՏՈՂԻ | Ամէն առաւոտ պիտի ի բնի բերէ նորութիւնն ասօրուընէ | Տնօրէն — Խմբագիր՝ ՀԱՅԿ ՊԱԼԵԱՆ | Չհրատարակուած ձեռագիրները չեն վերադարձուիր | Թիւ 200 (777)

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Բ.- ՊԱՐՏՔԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

Գրած էինք դեկտեմբեր 15ին Անգլիոյ և Ֆրանսայի կողմէ Միացեալ Նահանգներու տրուելիք պատերազմական պարտքերու բաժնեվճարի մասին։ Նախագահ Հուվըր, ելմտական նախարարի բերնով մերժման պատասխան տուաւ յետագայումի պահանջին։ Այդ պատասխանը, սակայն, մեծ յուզում պատճառեց Անգլիոյ ու Ֆրանսայի քաղաքական բոլոր շրջանակներուն մէջ։ Անգլիոյ կողմէ վճարուելիք բաժնեվճարը 95 միլիոն, իսկ Ֆրանսայինը 20 միլիոն տոլար կր հաշուուի։ Հուվըրի մօրաքորիքմէն առաջ, Անգլիա և Ֆրանսա Գերմանիա-յէն առածը ձախով կը վճարէին Ամերիկայի։

Հուվըրի մօրաքորիքմէն շնորհիւ թէ՛ Գերմանիոյ հատուցումներու մասնավճարները Անգլիոյ և Ֆրանսայի և այս վերջիններուն ալ Ամերիկայի ունեցած պարտքերը մէկ տարուան յետաձգման ենթարկուեցան։ Սակայն, այդ պայմանաժամը լրանալուն պէս, անցած ամառ, Անգլիա, Ֆրանսա և Գերմանիա Լոզանի մէջ ժողով մը գումարելով գրեթէ գիծ քաշեցին հատուցումներու պարտքի վրայէն։ Գերմանիա կ'ստանձնէր, ըստ այդ համաձայնութեան, յառաջիկային իր տարողութեան սահմանին մէջ գումար մը վճարել։ Այսինքն հաշուեյարդարի կ'ենթարկուէր պարտքերու և առնելիքներու խնդիրը։

Երբ Ֆրանսա և Անգլիա Լոզանի մէջ Գերմանիոյ հետ նման համաձայնութիւն մը կը գոյացնէին, այն համոզումը ունէին որ Միացեալ Նահանգներն ալ միևնոյն ձևով պիտի հրաժարին իրենց առնելիքներէն։ Սակայն Ամերիկան այդ օրերուն իսկ յայտարարեց որ ինք չի կրնար հրաժարիլ, քանի որ այդ երկու հաշիւներու մէջ ոչ մէկ նմանութիւն կայ, որովհետև Ամերիկայի պահանջը ևրոպական տէրութիւններէն ոչ պատերազմական պարտք է և ոչ ալ հատուցման գումար, այլ կնքուած պարզ փոխառութիւն մը։ Միացեալ Նահանգներու վերջին պատասխանը սակայն ամէն յոյս չուրը ձգեց։ Այդ պատասխանով Ամերիկան չատ ծանր պայման մը կ'առաջարկէ պարտատէր տէրութեանց։ Դեկտեմբեր 15 ի իր պահանջը յետաձգելու համար Միացեալ Նահանգներու կառավարութիւնը կ'առաջարկէ մաքսային սահմանափակութիւները վերացնել ամերիկեան արտածութիւներու առջև։ Հուվըր և Ռուզվելթ, ինչպէս կը տեսնուի, այս կէտին չուրջ համաձայնութիւն մը գոյացուցած են։

Միացեալ Նահանգները, կը հասկցուի որ, իրենց առնելիքներէն պիտի հրաժարին միայն այն պարագային, երբ մրլիզգային տնտեսութեան դռները լայն բացուին իրենց առջև։

Այս առաջարկին պատասխանելու կամ գոհացում տալու համար անհրաժեշտ է երկար բանակցութեան և խորհրդակցութեան։ Ամերիկան համբերութիւն ցոյց չտար և կը յայտնէ որ բանակցութեանց չի կրնար սպասել։ դեկտեմբեր 15ի բաժնեվճարները տուէք և վերջը կր խորհրդակցինք, կ'ըսէ վճռականօրէն Հուվըր։ Երեսփոխանական ժողովի որոշումն ալ արդէն այդ իմաստը ունէր. կ'որոշուէր բացարձակապէս չի զիջիլ իրենց առնելիքները։

Ահա՛ այս վիճակի մէջ է պարտքերու խնդիրը, որ կարծուածին չափ ալ անկարեւոր չէ։ Որովհետև երկու պարագային ալ միջազգային կացութիւնը դատապարտուած է ծանր փոփոխութիւններ կրելու։ Ամերիկան եթէ հրաժարի կամ ընդունի պարտքերու յետաձգման առաջարկը, իր ներքին տնտեսականը պիտի քանդուի, գուցէ տոլարը սթերլինի վիճակին պիտի ենթարկուի և քաղաքականապէս ալ հարուած պիտի ստանայ։ Նոյնն է նաև կացութիւնը պարտատէր տէրութեանց։ Մօտ 95 միլիոն տոլար Անգլիա և 20 միլիոն ալ Ֆրանսա պէտք է վճարեն 15ին. մանաւանդ Անգլիոյ տնտեսական ներկայ վիճակին համար անդարմանելի հարուած մը պիտի ըլլայ եթէ ստիպուած ըլլայ այդ գումարը օրին վճարելու։ Անգլիական ուկիի վերլին օրերու կրած անկումները արդէն արդիւնքն են Ամերիկայի անվիճելի քաղաքական անկումները։ Անկասկած անկումը շատ աւելի մեծ պիտի ըլլայ ամսոյս 15ին եթէ կարգադրութեան եզր մը չի գտնուի։

Միացեալ Նահանգներու այս ընթացքին ամենավտանգաւոր հետևանքը պիտի ըլլայ Լոզանի մէջ, Գերմանիոյ, Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ գոյացած համաձայնութեան խախտումը։ Որովհետև Անգլիա և Ֆրանսա, ստիպուած չեղեալ պիտի համարեն Գերմանիոյ հանդէպ իրենց ցոյց տուած զիջողութիւնները, որու հետևանքով պիտի ծագին նոր բարդութիւններ։

Դիւանագիտական շրջանակները կը կարծեն որ, Ամերիկա պարտքերու խնդիրը պարզ պատրուակ մը կուզէ ծառայեցնել վրէժ լուծելու համար պարտատէր տէրութիւններէն։ Օթթաւայի համաձայնութիւնը, որ կնքուեցաւ Անգլիոյ և իր Տոմինիոններուն միջև, գլխաւորաբար Ամերիկայի դէմ ուղղուած տնտեսական մարտակոչ մը կը նկատուի։ Այդ համաձայնագիրը անհամար վնաս պատճառած է Ամերիկայի։ Իսկ իր սպառազինման համար միլիառներ ծախսող Ֆրանսայի 20 միլիոն տոլարը վճարել չուզելուն զարմանք կը յայտնէ։

Մէկ խօսքով, Անգլիա և Ֆրանսա չեն ուզեր դեկտեմբեր 15ի մանաւանդ ընել առանց Գերմանիայէն գանձելու իրենց առնելիքները։ Եւ Գերմանիան իր պարտքերու խնդիրը Լոզանի մէջ քաղուած կը յայտարարէ։ Այս է պատճառը որ պարտքերու խնդիրը կը նկատուի խաղաղութեան սպառնացող ամենամեծ վտանգը։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

ՖՐԱՆՔՕԹԻՒՐՔ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐԻ ԼՈՅՍԻՆ ՏԱԿ

«Ազդակը իր ժամանակին թարգմանաբար հրատարակութեան տուաւ արդէն պատճէնը այն համաձայնագրին, որ անցեալ հոկտ. 27ին կնքուեցաւ Անգարայի մէջ, լուծելու համար Ֆրանսայի և Թուրքիոյ միջեւ Սիրիոյ մասին առկախ մնացած երկու խնդիրները. ասոնք են՝ սիրիական սահմանի երկայնքին ձգուած երկաթուղագծի գնումը, որուն սահմանային սրբագրութիւններով և կալուածական իրաւունքները որ ունին սիրիացիները Թուրքիոյ և Թուրքերը՝ Սիրիոյ մէջ։

Մեր նպատակն դուրս է ընդհանուր քննութեան ենթարկել բովանդակութիւնը այս համաձայնութեան, և այս առիթով այն նամակներուն, որ երկու պատուիրեններու իրաւասու լիազօր ներկայացուցիչները՝ Ֆրանսական դեսպան Կոմս Շամպրէն և Թուրք արտաքին գործավար Թէվֆիք Րիւշտի փոխանակած են։ Բաւականանալով միայն մատնանշելով այն իրողութիւնը, որ վիճայի առարկայ խնդիրներու հաշուեյարդարի մէջ նկատելի է ամենուրեք ջեղուած գիծով տրամադրութիւն մը հոգատար պատասխանատուի, ինչ որ նշանակալից արտայայտութիւն մը պէտք է համարել Փարիզի կառավարութեան ունեցած բաղձանքին՝ օր առաջ համաձայնութեան մը հասնելու Թուրք դրացիին հետ, իր հովանաւորութեան ենթակայ երկիրներու սահմաններուն վրայ։

Հարցին ծանօթանալով մուտ հայկական տեսակէտով, ինչքերու խնդրին չուրջ կայացած բացասական կարգադրութիւնը, իր ընդհանուր գիծերու մէջ արդէն գնահատութեան ենթարկուած է հայ ժողովուրդի կողմէ։ Տրուած ըլլալով որ Թուրք կառավարութեան բացայայտ եւ անհերքելի պահանջին վրայ 30 հոկտ. 1914 Թուականէն առաջ Սիրիա հաստատուած Թուրք հպատակները միայն իրաւունք կ'ստանան Թուրքիոյ մէջ իրենց ունեցած կալուածներուն տիրանալու և կամ անոնց փոխարժէքը գանձելու, այլևս պարզ է բոլորիս համար, որ Սիրիա և Լիբանան ապաստանած հարիւր հազարաւոր հայերը զրկուած են բացարձակապէս ոեւէ կերպով, իրաւական տիրոջէն, ձեր կանգնելու իրենց Թուրքիոյ մէջ ունեցած անշարժ գոյքերուն։ Դիտմամբ կ'ըսենք թէ բողոքենք. ասիկա անուրոյի փաստ մըն է, որ անցած մըն ալ հրապարակ կը դնէ և կը պարտադրէ ամէնքին ընդունիլ այս բացարձակ ճշմարտութիւնը թէ՝ հայերու մասնաւոր իրաւունքները անխզելի եւ անհեակելի ամբողջութիւնն մը կր կազմեն հայ հատուածական ազգային իրաւունքներու հետ՝ Թուրքիոյ հանդէպ։ Ուրիշ խօսքով, ինչպէս բովանդակ գաղթաշխարհի հայութիւնը, այնպէս ալ Ֆրանսական հովանաւորութեան տակ գտնուող երկիրներ ապրող մեր բեկորները, որոնք ամէն կը թափուին աստանդական, զրկուած իրենց հայրենի հողէն ու ջրէն, միայն կրնան տիրանալ Թուրքիա Թողած իրենց կալուածներուն այն ժամանակ, երբ Թուրքիան արտաքին և ներքին ճակատի վրայ պարտութեան մը կ'ենթարկուի և ստիպուած կ'ըլլայ հայութեան պահանջներուն տեղի տալ։ Այս հետևանքը որքան ալ Թուի չատերուն քնորական և ոչ իրականանալու կազմուած, գէթ մօտաւոր ժամանակներու մէջ, միակ եւ արմատական միջոցն է ասկայն, հայերու ինչպէս հատուցական, այնպէս եւ անհատական իրաւունքներու հաւար։ Տարագիր հայութիւնը ստիպուած է հաշտուիլ այս իրողութեան հետ, ուզէ կամ չուզէ։

Բայց եթէ Ֆրանսօթիւրք վերջին համաձայնագիրը ոչ մէկ լուծում կր բերէ Սիրիա եւ Լիբանան հաստատուած եւ անոր երկիրներու հպատակութիւնը ընգունած հայերու Թուրքիոյ մէջ ունեցած կալուածական խնդրին եւ որոշապէս կր ժխտէ նման իրաւունք, այսուամենայնիւ, անիկա, ի չարս, տեղագիներու, որոշ ապահովութիւն կր ներշնչէ փոքրաթիւ այն հայրենակիցներուն, որոնք Օսմանեան կայսրութենէն անջատուած եւ ֆրանսական հովանաւորութեան ներքեւ գտնուած հողամասերուն վրայ հաստատուած են 1914 հոկտ. 30էն առաջ, այսինքն Սիրիոյ եւ Լիբանանի բնակիչ են նախ քան պատերազմական գործողութիւններու սկզբնաւորութիւնը՝ Թուրքիոյ եւ դաշնակից պետութիւններու միջեւ։ Աւելորդ չէ ակնարկել, թէ հասկնալի է որ հարցը կը վերաբերի այն բնակիչներուն, որոնք հաժգային Լոզանի դաշնագրի, յօդուած 30ի տրամադրութիւններուն, տեղական հպատակութիւն ընդունած են։

Արդարեւ ինչքերու չուրջ տատրագրուած համաձայնագրի յօդուած 5ը կը տրամադրէ, որ փոխադարձաբար, կառավարութիւնները, Ֆրանսան եւ Թուրքիա, պէտք է վերցնեն այն արգելքները, որ դրուած են 1914 Հոկտ. 30էն առաջ Սիրիա և Լիբանան հաստատուած Թրքահպատակներուն պատկանող կալուածներուն վրայ, Թուրքիոյ մէջ եւ Թուրք հպատակներու ունեցած կալուածներուն վրայ՝ Սիրիոյ եւ Լիբանանի մէջ, ըստ այն տրամադրութիւններուն որոնց ենթակայ են համաձայնագրի 8րդ յօդուածով։

Ինչպէս յօդուածներու քննութիւնը կը ժամանակէ, ինչքերու չուրջ տատրագրուած համաձայնագիրը կը վերաբերի բացառապէս անշարժ գոյքերուն, այսինքն կալուածներն են միայն խնդրոյ առարկայ։ Շարժուն գոյքերու մասին ոչ մէկ յիշատակութիւն՝ համաձայնագրի յօդուածներուն մէջ։ Ասիկա պէտք է նկատել դարձեալ յաղթանակ մը ի նպաստ Թրքական տեսակէտին, որովհետեւ Թուրք կառավարութիւնը պատերազմի ընթացքին ու անկէ վերջ, բազմազան անուններու տակ կազմակերպուած Թալանի միջոցով, տարագրելէ և ջարդելէ վերջ անոնց տէրերը, իրացուցած բոլոր ոչ-Թուրքերու ինչքերը շարժուն և անշարժ, որոնց հաշիւը մի լիառներու կրնայ հասնիլ։ Մինչդեռ նոր-մանօրինակ ոեւէ ձեռնարկ տեղի չէ ունեցած հոգատարութեան ենթակայ երկիրներու մէջ ոչ մէկ ժամանակ։ Եթէ Անգարան հակած է սիրիացիներուն անշարժ ինչքերը վերադարձնելու, ասիկա յանձնառու եղած է կատարել, փոխադարձութեան հիման վրայ։ Ո՛րեմն ոչ մէկ զոհողութիւն պիտի չտրժէ իրեն, ի նկատի ունենալով յարաբերական բարձր գինը որով պիտի գնահատուին իր տզգի կալուածները հավանաւորեալ երկիրներու մէջ՝ բաղդատած չատ ցած արժէքին, որ Թուրք դատարաններու կողմէ նշանակուած փորձագէտներու հայեցողութեամբ, ներկայացուցած են Սիւրիա-պատկան հողերը Թուրքիոյ մէջ։

Թէ Անգարայի կառավարութիւնը ի՛նչ ստեղծան չհակգրգռուած է համաձայնագրէն դուրս վաստել չարժական գոյքերը վերադարձնելու հարցը, այդ կ'երևի սոյն համաձայնագրին ընդերացուած մէկ յօդուածէն, որ ստորագրած է արտաքին գործավար Ռիւշտին, ուղղուած Ֆրանսական դեսպան Կոմս Շամպրէօնին։

Յայտարարելէ վերջ, Թէ սոյն համաձայնագրի պատճէնը ընդունուած է Թուրքիոյ կողմէն՝ այն պայմանով որ անոր գործադրութիւնը համապատասխան ըլլայ երկրի մէջ կիրառուած կանոններուն և օրէնքներուն — վերապահութիւն մը որ Անգարային պիտի ընձեռէ բազմապիսի պատեհութիւններ, զանազան պատրուակներով եռ ժդելու իր հաւատն չեկած պահանջներ — Թուրք արտաքին վարիչը կ'աւելցնէ սոյն նոր յօդուածի մէջ հետևեալը, որ կը բերենք բառացիօրէն։ Ան (նախարարը) պատրաստ կր ճկաեր այս առթիւ մասնաճեղու եր, թիւրք դատարաններ, հիմնուելով արդեն վճռաբեկ Ատեանի մէկ վճիռով արբազործուած պատվճիռներ, անընդունելի կր դատեն օժարական գոյքերու եռ վերադարձուելու հայերու իրենց տերերեն լրուած այն գոյքերու վերաբերմամբ, այնպիսի ժամանակաւրջանի մը, երբ անոնց տերերը տակաւին բրտանպատակներ էին։

Արդ, հակառակ այս տեղուհիներուն,

Ֆրանսի եւ Միւրիական դաշնագրի հիմունքները

ԼԱԹԱՔԻԱ, ՃԷՊԷԼ ՏՐԻՋ ԵՒ ԼԻԲԱՆԱՆ ՊԻՏԻ ՄՆԱՆ ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ

Ալէխանտրէթ առանձին վարչաձև պիտի ունենայ

Ժընեւ 5.— Հովանաւորութեանց մնայուն յանձնախումբը կը շարունակէ Սիւրիոյ եւ Լիբանանի մասին Պ. Բօնօի կողմէ տրուած տեղեկագրի քննութիւնը։ Պ. Բօնօ շուտով Փարիզ պիտի վերադառնայ, անկէ մեկնելու համար Սիւրիա։

Ֆրանսի եւ սիւրիական դաշնագիրը պիտի կնքուի մինչեւ 6 ամիս։ Սիւրիա մինչեւ չորս տարի պիտի մասնակցի Ազգերու Դաշնակցութեան, եթէ ներքին խառնակութիւններ չպատահին։ Պ. Բօնօ դաշնագրի շուրջ համաձայնութիւն գոյացնելու համար սիւրիացիներու հետ ընդունած է Անգլերէնով դաշնագրի հիմունքները։ Միայն թէ ներկայ հովանաւորեալ երկիրները ամբողջութեամբ այդ դաշնագրի ենթակայ չեն ըլլար։ Ալաուիթներու երկիրը, Ճէպէլ Տրիւզ եւ Լիբանան կը մընան հովանաւորութեան ներքեւ։ իսկ Ալէխանտրէթի Սանճաղը մասնաւոր վարչաձեւի մը պիտի ենթարկուի։

Պ Բօնօ այս երեկոյ ժամեր տեւող խոսակցութիւններ ունեցաւ Էմիր Շէհիպ Արսլանի եւ Իհսան Պէյ Ճապրիի հետ։ Խորհրդակցութեան աւարտումէն վերջ, արաբ ներկայացուցիչները շատ յոռետես էին։

«Ոչ ոք ուզեց 1914ի պատերազմը»

«ՎՏԱՆԳԸ ՆՈՅՆՆ Է ԱՅՍՕՐ»

(ԼՕՑՏ ՃՕՐՃԻ ՃԱՌԸ)

Վէրսալլի դաշնագրին օուրչ Լօյտ Ճօրճ հետեւեալ ճառը խօսած է խաղաղութեան համաժողովին առթիւ.—

...Ոչ ոք պատերազմ կ'ուզէ, բայց ասիկա չի նշանակեր թէ պատերազմ տեղի չպիտի ունենայ։ Կը յիշեմ 1914ը կենդանի, ապաւորիչ եւ դառնակսկիծ ձեւով մը։

Այդ շրջանին, Եւրոպայի մէջ ոչ մէկ կառավարութիւն պատերազմի փափաք ունէր։

Դուք կրնաք ըսել որ, ասիկա իմ կողմէ սարօրինակ յայտարարութիւն մըն է։ Բայց ես վերջերս կրկին կարդացի արքունիքներուն եւ դեսպաններու միջեւ պատերազմէն առաջ փոխանակուած ձեռագիրները։

Ջանք խնամքով կարդալով, վերջնականապէս եկած եմ այն եզրակացութեան թէ՝ ոչ մէկ կառավարութիւն պատերազմ կ'ուզէր։ Զգուշութեամբ իչխանութիւն մը որ չի ցնցուէր և չի սարսռար, երբ հարցի կ'առնէր բացուող անդունդը։ Թերևս ոմանք կ'ուզէին փոքրիկ պատերազմ մը, ժամն պատերազմ մը, բան մը որ յաղթանակ կր բերէր, առանց մեծ զոհողութիւններ պահանջելու։

Մենք օրէնքէ դուրս հանակեցինք պատերազմը։ Չէ՞ որ Քէլլոգի ուխտը ունինք։ Մենք կր յիշենք Լոքարնօյի ոգին, և խաղաղութեան ձեռքը։ Ծիսուն և վեց ազգեր հոն ստորագրեցին փաստաթուղթ մը, որով հանդիսաւորապէս կը յայտարարէին թէ զինեալ վէճ չպիտի ունենան։ Անկէ ասդին պատերազմ պատրաստելու համար եղած ծախքերը չեն դադրած աւելնալէ տարուէ տարի ու չարունակաբար։ Ըստ ուխտին, պէտք չէ այլևս պատերազմ ըլլայ, բայց պէտք չէ նաև պատերազմի պատրաստութիւններ տեսնուին։

Ֆրանսայի վարչապետը Լանսըն կուգայ բանակցելու համար մեր նախարարներուն հետ։ Մէկ բան միայն կրնամ ըսել.— Աստուած թող աճապարել տայ անոնց, բայց, Աստուած միանգամայն թող օգնէ անոնց որովհետև ասիկա աշխատանք, ատրտփելիօրէն խառնուելիք խնդիր մըն է։ Որքան կրնամ հետաքրքրուիլ, Ֆրանսայի վարչապետը պիտի առաջարկէ որ աշխարհի զէնքերու աւելի ժամը գրուի Եւրոպայի պահազան երկիրներուն պահովուած մթերանոցներուն մէջ։ Աստուած հովանաւորէ այն վայրերը ուր ապահովութեան տակ պիտի դրուին այդ մթերանոցները։

Իմ կարծիքով, փոխանակ աւելորդ զէնքերու համար այս տեսակ մթերանոցներ չինելու, լաւագոյն բանը պիտի ըլլար զանոնք փճացնել։

Ձենք ուզեր ոչ Քելլոգի ուխտը, ոչ ալ Լոքարնոյի համաձայնութիւնը։ Մեզի պէտք եղածը նոր ուխտեր չեն, այլ հինները պահպանումը։

Ես մէկն էի Վերսայլի դաշնագիրը ստորագրողներէն, մէկ անօր չորս հոդիներէն, ու ամբողջովին պատրաստ եմ զայն պաշպանելու՝ եթէ ատիր ներկայանայ։ Դաշնագիրը պէտք է պահպանուի ամբողջութեամբ։

Մենք Գերմանիոյ տուինք այն ապահովութիւնը որ եթէ ինք զինաթափուէր դաշնագրին պայմաններուն նախատեսած չափով, պիտի հետեւէինք իր օրինակին։ Մենք չհետեւեցանք իրեն։

Ասիկա ամօթ է։ Երբ դաշնագիրը բատորագրուեցաւ, յանձնառու եղողներուն մեծ մասը իրենց խոստումը յարգելու տրամադիր չէին։ Նոյն իսկ մեզանք չորս նայէն առաջ, անոնք ծրագիրներ կր մշակէին նոր զօրաբանակներ ստեղծելու, և զանոնք գործադրեցին. յետոյ դրամ փոխ առին, ապառաքինուած ընելու համար։ Բարւոյն սա նախադասութիւնը կը յիշեմ.— «Մայոր սուտերը, մարդկային փոխ յարաբերութեանց մէջ իրարու գլուխ պատռելու կը մղեն»։

Ահա այս է ներկայիս Եւրոպայի ըսպառնացող վտանգը։

Գերմանները իրաւամբ կր պգան թէ խաբուած են, դաւաճանուած է Աշխարհի խաղաղութեան համար աւելի մեծ վտանգ մը չկայ, քան արդարօրէն զայրացած ազգ մը. որպիսին է Գերմանիան։

Ես վերջին անձն եմ Գերմանիան պաշպանողներէն։ Ան ինքնաբերաբար մաս մեծագոյն աւերածութեան մը մէջ ու չատ սուղի նստաւ իրեն։ Բայց երբ Գերմանիան պատուեցաւ և ընկճուեցաւ, մենք տեսինք մեր խոստումը, ու պատուոյ սկզբունքը կր պահանջէր որ մենք կատարէինք մեր խօսքը հաստատելով մեր ստորագրութիւնը։

Աշխարհը տարօրինակ կացութեան մը մէջ է ու չեմ գիտեր թէ ի՞նչ պիտի պատահի վաղը։ Ասիկա հիւանդագին վիճակ մըն է։ Մարդ երբ հիւանդ է կը կորնչնէ վստահութիւնը, կը դառնայ վախկոտ, կր բարձրացնէ իր վիզը՝ խոյս տալու համար օգի հասանքներէն և կ'րսէ.— «Փակեցէք այս պատուհանը, փակեցէք այս դուռը»։ Կ'ուզէ բլոր նե-

---

քննենք այժմ, այն հնարաւորութիւնները, որ բացուած են յայտնապէս փոքրամասնութիւնն մը ներկայացնող սիւրիահայերու և լիբանանահայերու առջև, տիրանալու համար Թիւրքիոյ մէջ ձգած իրենց կալուածներուն։

Բայց այս մասին, ուրիշ անգամ։

Խ. Թ.

Թիպէտցիներու կրօնքը եւ ընտանեկան կեանքը

Քաղուած Ուիլերմ Բրի մէկ ընդարձակ ուսումնասիրութենէն

Քանի փոքրիկը մեծնայ կը սորվի կրակը փչել, ջուր բերել եւ անկան փոքր գործեր քնել, իսկ աւելի մեծերը գաշ կ'երթան, անոնք որ կրօնական պիտի ըլլան դպրոց կը ղրկուին։ Դրպրոցի մէջ իւրաքանչիւր մէկ սխալի համար խիստ կերպով կը ծեծուին, երբ որ աղան յաւակդիմութիւն ցոյց չի տար, այն աեն գաստաուն կը բերուի մեծ բազմութեան մը առջեւ եւ հրապարակաւ կը գանակոծուի։ Կրկին ծնունդի թէօրին հաւատարած է բոլոր ժողովուրդի մէջ, իւրաքանչիւր անհատ չար բազդի դէմ կը կրէ մեսախներ, մահ. մեսականներու նման. ընտանեկան աղէտներու դէմ մեսխան ծալուած թուղթի կտոր մը նայելով կ'որոշեն թէ արդեօք պիտի չորնան եւ իրենք պիտի կտրտանին։

Կարգ ու սարքը չատ նախնական է. լամաները միայն կրնան նամիլ աթոռի վրայ։ Մարդապան մը կրնայ դիւրաւ ազատիլ կեղտոտ գողութիւնը ան նկատելի ամենահասարակ յանցանք մըն է. չորթել գեղարուեստ մըն է. Lhasa սուրբ քաղաքին մուտքը կէսէն աւելին չունին ալը մը, կամ ոտք մը, որ իրենց կըրած պատիժի մը արդիւնքն է։ Մահապատիժը կը կատարուի խեղդելով, բայց իրենց դաւանանքին արիւն հանել մեղք է։ Ժողովուրդը խնայքներէ, հրապարակային ցոյցերէ նամանաւանդ մեծ ծախսեր նաւագ չատ կ'ախորժին, լամաները են որ կը կազմակերպեն այս ցոյցերը և կը նաւագեն նուագ, բայց անոնց ամենաատաւ դրամ չհելու ազգութիւնը մահերն են. երբ որ Թիպէթցի մը մեռնի անոր ժառանգները կը մնայ կատարեալ հանդարտութեան մէջ աառնց խռովելու, մինչեւ որ լամա մը գայ և անկից հանէ հոգին. որեւէ չարժուած կրթնայ հոգին դուրս փախցնել եւ այն կը սաւառնի օդին մէջ հնդկական մրջիւնի պէս որ կրնայ բռնուիլ չար ոգիներէ կամ չար թռչուններէ եթէ լաման չի հանէ հոգին։ Ձերմակ լաթ մը կը ձգեն մեռելին երեսը մինչեւ որ լաման հանի, դուռ ու պատուհան լաւ մը գոցած լաւ կը նստին. լաման իր ժառնեսւոր աղօթքը բնելէ վերջ երկու ժառներուն կը բռնէ գագաթէն մի քանի մազ կը քաշէ այդպէսով ծակեր բացած կ'ըլլար որոնք կը ծառայեն որ հոգին մարմնէն դուրս ելլէ։ Աւտգագէտ լամաներ անոր բազդը գուշակելէ վերջ չատնով լաւ մը կապելով կը նամրնեն անկին մը. ժամագդ կը ղրկուի ազգականներուն և կ'սկսի խնճոյքը որը կը տեւէ մի քանի օր, սմէն սեսակ կերակուրէն ուժան մը կը հրամցուի. մեռելին լամաները կը չարունակեն իրենց աղօթքներուն և կանոնաւոր կը վճարուին փաստաթուղթերուն նման, բայց չատ անգամ սեղի դրամ քաշելու համար կը ծանուցանեն թէ խեղճին հոգին դժուխք գացած է, կամ կէսը դժոխքն է ու միւս կէսը դուրսն է որով նորէ նոր պէտք է ծիսակատարութիւն և բնականաբար ալ կրկին վճարուիմ։ Թաղման օրը լաման առջեւէն կ'երթայ փող հնչեցնելով և թրմբուկ զարնելով, յաճախ հեռուէն կը դանայ կը նայի արդեսզի հոգին իրեն հետեւի. եթէ ննջեցեալը լաւ մըն է, առաջնորդի պէտք չունի, որովհետեւ անոր հոգին բնազդաբար կրնայ ճամբան գտնել։ Թափօրը կը բարձրանայ բլուր մը, ուր գիակը կը հրկիզուի կամ կտոր կտոր կ'ըլլայ արծիւներու ճարակ ըլլալու համար. այս կերպ Թաղումին պատճառ կը նկատուի սատիկ ցուրտը որը սատն հողը փորելու ուրգելը կ'ըլլայ. իսկ այրելն ալ սուղի կը նստի որովհետեւ վառելանիւթ չկայ, եթէ յէի մը մօտ է ձուկերու կուտան. չատ մը տեղեր ալ չունեցող կը նեսեն. մոսնաւոր վանքեր չուներ կը պահեն այս նպատակին համար։ Լամաներու ճաիւնն իսկ հասարակ մահկանացուներու ալ նկատմամբ ներուն մոխիրը կը չաչուի և կը պատրաստուի մանաւոր նչխարներ որ ոտղ գիներով կը ծախուին։ Ասիկա միայն մէկ կարեւոր մասն է կատարուած ծիսակատարութեան։

Թիպէթցիներ լաւ բռնաւոնել են. քարի և մետաղներու վրայ ալ լաւ գործեր ունին. մօտաւորապէս երեք դար առաջ անոնցմէ մին չինեց երկաթեայ չղթաներով կախուած կամուրջներ որոնցմէ մանք տակաւին կը մնան. այս մարդը սուրբերու կարգին դասուեցաւ. այսպիսի մարդիկ չատ հազուագիւտ են. երկիրը կտոր կտոր լի է. ամէն քար պատուհանդան մը և ամէն տուն տաճար մըն է։ Նկարներ ալ չատ կան. կը նկարեն կատաններու վրայ թանգեր ներկերով. բոլոր նկարիչ արհեստները լամաներ են որոնք իւրաքանչիւր նկարի մէկ անկիւնը իրենց պատկերը կը գծեն։

ՎԱՐԴԱՊԵՏ

(Շար.) (2)

«ԱԶԴԱԿ» ՍՈՒԷՏԻՈՅ ՄԷՋ

(Ձէպել Տրիւզ)

Ձէպել Տրիւզի մայրաքաղաք Սուէտիոյ մեր գործակից է Պ. Յակոբ Աւագեան, որուն պէտ է դիմել «Ազդակի» հաւելուածները կարգադրելու համար։

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԱՐԱԳ ԱԿՆԱՐԿ ՄԸ

Փարիզահայ թերթ մը, անգիտանալով կը գանգատէր թէ՝ հան կը գտնուին Ֆութպոլի հայկական չորս առաջին խումբեր եւ կը հարցնէր՝ «Ի՞րդեօք չէր ըլլար որ այս չորսը միացած լաւագոյն առաջին խումբ մը կազմէին» և թէ «ներկայ դրութիւնով ո՞ր մէկը ճանչնալու է որպէս Ա. խումբ»։

Մենք ալ մեր կարգին հարց պիտի տայինք։ Գէյրութի մէջ հարիւրաւոր Ֆութպոլի խումբեր գոյութիւն ունին. սանոնք բոլորն ալ իրենց անուններով առած են Քրքահայաստանի և Կիլիկեան Հայաստանի լեռներու, գետերու, քաղաքներու անուններէն, և անկաս կած բոլորն ալ իրենք իրենց առած առաջին խումբի տիտղոսը։ Ա.— Ո՞ր մէկն է առաջին խումբը։ Բ.— Լաւ չէր ըլլար որ ասոնց լաւագոյն ուժերը միացած կազմէին Գէյրութի իսկական Ա. խումբ։

Մենք սակայն փարիզահայերու վրայ ունինք ուրիշ առաւելութիւն մը եւս. Ոչ թէ միայն ինքզինքիս Ա. խումբ որակելով կը դոհանանք, այլեւ յաճախ օտար խումբերու դէմ մրցելու ատեն, չենք ամչնար ինքզինքիս հռչակելու champion de Syrie որը իրականութեան փարատեհաններով հեռու է։

Կ'ուզեմ ակնարկել հայ խումբի մը դէմ champion de Syrie մակդիրով և ինչ մեծ ամօթ երբ champion de Syrie 1—6ով չարաչար կը պարտուի, յուսախափ ընելով որմէ ուղերու ընթերցողները։

Մեր մասնակցել ուզած կէսը միայն այս չէ։

Օրէ օր նոր խումբերու անուններ կը լսենք։

Ջուտ քազաքական նպատակներով մէջտեղ եկած միութիւններ անգամ, սկսած են Ֆութպոլի խումբերու գործունէութեամբ լճանալ...։

Կը հարցնէի մէկ բարեկամիս.— «Ի՞նչ առաջադրութիւններով ձեր միութիւնը մէջտեղ եկաւ, եւ ինչով կը վերջացնէք։ Մարզական միութիւն էք թէ քազաքական»։ — Եղբայր ի՞նչ ընենք, ժողովուրդը այս տեսակ բաներով կը խանդավառի, եթէ ոյս ալ չընենք, ներկայութիւննիս, երբեք զգալի չպիտի ըլլայ, պատասխանեց ան։

Ու դեռ կ'ըսեն թէ, ինքզինքին քաղաքական կուսակցութիւն դաւանող, ծերուկներու մէկ խմբակ ալ, այսինչ կամ այնինչ խումբը կը հովանաւորէ ի հեճուկս ուրիշներու...։

Պատկերը լրացնելու համար, սոիպատած ենք նկատողութեան առնել նաեւ հայրենակցական միութիւններու Ֆութպոլի գործունէութեան փորձերը։

Վերջերս անոնք ալ մեծ թափ կտան Ֆութպոլի խումբեր կազմելու գործին։ Այդ պատճառաւ կը լսենք որ մարզական խումբերու կր տեղան հրաժարականներ՝ պատճառաբանուած այսինչ կամ այնինչ տեղացի ըլլալուին և հետեւաբար հայր. միութեան խումբին խաղալու սահմանած ըլլալնիս։

Կը վախնանք որ, այս գնացքով վազը Առաջնորդարանը և Կաթողիկոսարանն ալ իրենց խումբերը կունենան...։

Այս բոլորը դժբաղդաբար կը պարզեն գործունէութեան ճակատի վրայ ընդհանուր չտարան մը պատկերը։

Եւ այս չտարուէր, կամայ ակամայ պիտի տեւէր ասյ կրթական և բարեգործական գործին։ Որովհետեւ այսպէսով նիւթապէս սահմանած են սպառիլ այս միութիւնները։

Կասկած չկայ որ ասոնցմէ ոչ մէկը իր մարզին մէջ է։

Մարմնակրթանքի անհրաժեշտութեան մասին երկու կարծիք չունինք, անհրաժեշտ է։ Բայց այդ գործը գլուխ հանելու համար ունինք երիտասարդներ Հայ քանակ մը Հ. Մ. Ը. Մ.ի դրօշին տակ։

Թոյլ տուէք որ այս նուիրուած տողերը կատարեն այդ գործը ինչ ձեռքերնիդ ոաքերնիդ սօքթած մէջ էք մաեր։

Գիտցէք որ ձեր գործունէութեան այս սխալ ուղղութիւնը, ուրիշներու աչխատանքներուն ալ արգելք կը հանդիսանայ։

Ուրեմն ամէն մարդ «իր գործով», ուրիշինը թողէք իրեն...։

ԹԱՂԴ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ՏՕՔԹ. Գ. ՔԱՊՈՒՐԵԱՆԻ

«ԲԵՐԱՆԻ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ»Ը

խիստ խնամուած եւ պատկերազարդ աչխատասիրութիւնը.

ԳԻՆ 50 Ս. Դ.

Ամեն հայ ընտանիք պէտ է ունենայ հատ մը այս բազմօգուտ եւ օգտակար գիրքն։

***

ԼԷՅՏԻ ԻՋԱՊԷԼ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՄԵԾ ՎԷՊԸ

Մաեուր ոպագրութեամբ եւ գեղեցիկ կազմով, բաղկացած մօտ 500 էջէ։

Դուրսեն եղած ապատրաստիցներ պէտ է ըլլան կանխիկ։

Դիմել խմբագրութեան։

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

Ա.ԼԷՔՍԱՆՏՐԷԹԻ ՄԷՋ

Դեկտեմբեր 4 ին, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Ֆութպոլի մրցում տեղի ունեցաւ գինուորական խաղավայրին վրայ. Ալէքսանտրէթի Հ. Ը. Ընկերակցութեան «Կայծակ» Ա. խումբի և Ֆրանսական զրահաւորի Ֆութպոլի խումբի միջև։

Հակառակ խաղավայրին հեռաւորութեան, հետաքրքիր բազմութիւն մը հաւաքուած էր հոն խաղէն առաջ։

«Կայծակ», խաղին սկզբնաւորութեանը իսկ, նշանակեց իր առաջին գնօրդ-մինչեւ առաջին հաֆթայժ, հոմր ի նպաստ ֆրանսահայերուն էր։

Տեղափոխութենէ վերջ, «Կայծակ» յաղողեցաւ երկրորդ կէս մը ևս բնել, որմէ եաք ֆրանսացիները իրենց ամենակատարեալ ճիգը թափեցին գոնէ մէկ կէս չտնելու համար, և չյաղողեցան։ Խաղը վերջացաւ 0ի դէմ 2 կէս «Կայծակի յաղթանակով։

Ցիչատակութեան արժանի է, «Կայծակի ոգոց հանութեան եւ կոկիկ խաղը։ Իսկ ֆրանսացիներու «կօլքիբէր իր յաղնութեան արդիւնք, խաչաւորին, կախուելնալ գնօրդի փայտէն և կոտրեց զայն։

Ֆրանսացիները հրաւիրուեցան Հ.Ը. Ընկերակցութեան սեփական սրահը, եւ պատուհացան կազդուղ։

Ընկերակցութեան Ատենադպիր Պ. Սմբատ Գօչունեան, ժամուր ֆրանսերէնով չնորհակալութիւններ յայտնեց հիւրերուն, Ընկ.եան կողմէ, և գոհունակութիւն ցոյց տուաւ այն պատիւին համար զոր ֆրանսացիք ըրին, չնորհելով Հ. Ը. Ը.ի հրաւէրը։

Պէտք է յաւելուլ թէ, «Կայծակ» կը Ծայ չնորհիւր, Ալէքսանտրէթի ամբողջ սանճագին տոնեսակ մը խումբերուն մէջ։

«Կայծակ» կը ջանայ, չատ աւելի հետաքրքրական խաղերու հանդիսատես ընել ալէքսանտրէթցիները։ Ցառաջիկայ գարնան կր պատրաստուի Հալէպի գլխաւոր խումբերու դէմ. կարևոր մրցումներ կազմակերպել Ալէքսանտրէթի մէջ, ուր տակաւ բազմութիւն մը խանդավառուած է արդէն ֆութպոլով։

5 Դեկտ. 1932 Ց. ԱՐՄԱՏՈՒՆԻ

Ալէքսանտրէթ

ՀԱՅ ԳԵՂԱՐ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Բացման Հանդէս

Հայ Գեղ. Միութիւնը կր կատարէ իր ճոր Ակումբին (L'Orianի խմբագրատան կից հրատնեաու ճախկին սրահը) բացումը, Դեկտ: 13, երեքաբթի, երեկոյեան ժամը 9ին։ Ցայտագրի մաս կր կազմեն Mireille օբէրայէն մաս մը, խմբական արատանութիւն, ճուագ, երգ. արատանութիւն եւլն.։ Մատչը Ազատ

Նկարահանդէս

Հայ Գեղ. Միութիւնը Դեկտ.24—25ին կր կազմակերպէ ճկարահանդես մը, ուր պիտի ցուցադրուին տեղւոյս հայ ամաքոր ճկարիչներու գործերը (բատքէլ, իւղաներկար, ջրաճկար, Ֆիւլգէն, Pyrogravure։

Մասնակցիլ ուզողներ իրենց գործերը պէտ է Միութեանս սրահը բերեն մինչեւ Դեկտ. 19, ամեն երեքաբթի, հինգաբթի եւ կիրակի օրերը, երեկոյեան ժամը 5—8։

Գարահանդէս։

Միութիւնը իր տարեկան պարահանդեսը կատարելու ճուճուար 1ին, իր տեփական սրահներուն մէջ, մեծ պատրաստութեամբ։

Միութիւնը յարգելի ճասարակութեան կր յայտնէ, որ իր ընդարձակ սրահը եւ բեմը տրամադրելի են հանդիսներու եւ հատանիքներու յատկար պայմաններով։ Դիմել վարչութեանս անձամբ։

Վարչութիւնս կր յայտնէ միութեան անդամներուն եւ բարեկամներուն, որ ակումբը բաց է ամեն հինգաբթի եւ կիրակի օրերը, ժամը 5ին վերջ ընկերական հանդիպումներու համար։

ՎԱՐԶՈՒԹԻՒՆ

Կարդացէք և Տարածեցէք

«ԱԶԴԱԿ»Ը

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ամսոյս 11ին, կիրակի օրը, առաւօտեան ժամը 10ին Հայ ձեմարանի սրահին մէջ ճատանակատած է Համազգային Ընկերութեան անդամներու ընդհանուր ժողով։

ՕՐԱԿԱՐԳ. Ընտրութիւն Գէյրութի տեղական մասնախմբի։

Կր խնդրենք բոլոր անդամներէն ներկայ գտնուիլ։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ՍԻՒՐԻՈՅ ԱՆՍՄԱԿԱԼ ՄԱՐՄԻՆ

ՏՕՔԹ. Կ. Մ. ՊԱՂՋԷՃԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՅԺ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Պատիւ ունի յայտարարելու իր յարգոյ յաճախորդներուն որ իր դարմանատունը փոխադրած է Ժօրժ Փիքօ փողոց. Քլէման Տանայի տէնիին մէջ։ (Ոսկի Մկրտա դեղաճատան վրայի յարկը)։

Նոր դարմանատունը օժտուած է հիւեարաբուժական եւ գիտական նորագոյն գործիքներով

Հիւանդ գրկնուցի՝ ԲՇ., ԳՇ., ԵՇ., եւ ուրբաթ օրերը

ժամը՝ 8—12 (կ.Ա.) 2—6 (կ. Վ.)

եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ։

Յ. ԹՕՓՃԵԱՆ

ՁՕՇ ՓՈՂՈՑ, ՀԱՍԱՆ ԳԱՅԻԻ ՇԷՆՔԸ, ԵՐԿՐՈՐԴ ՅԱՐԿ

ՄՈՒՇՏԱՐԱԿ, ՄՈՒՇՏԱՐԱԿ

Ա. Սատարած եմ ունեն տեսակի եւրոպական մուտակներ, Քարիզի վերջին նորաձեւութիւններ, անմրցելի ազան գիներով։ Ուղղակի մեզմէ գնելով ձեր դրամին կեսը խնայած կ'ըլլաք եւ չեք խաբուիր։ Մեր տէփոյի մէջ մշտապես կր պահենք ամենաքանկագին մուտակներէն սկսեալ մինչեւ ամենէն ազան տեսակները, մասնելի ամեն քանակի։

Բ. Ունինք նաեւ *դպրոցական և զինուորականմարմնամարզի և սքօրի վերապրեալ ամէն տեսակ մուտակներ* (Ֆութպոլի, քեռնիսի, բիսկ-բօսկի, պօխսի, սքրամարաի, պասկեթ պօլի, լողալու եւ այլն վերաբերեալ) եւ *ժիլ* ծապիկներ։

Գ. Դնեցէք մեր *Թուալէդի օճառը ՄԻՒՍԴՕԼԻՎ* ամենէն ազանը ամենէն դիմացկունը, ամենէն հոտաւէտը եւ լաւը։

Կերպասեղէնի եւ զանազան կտորներու մեծ վաճառատուն

Տ. ԵՒ Ռ. ՄԱՎԻՍԱՔԱԼԵԱՆ

Մուրատ փողոցի վաճառատան հատած են տեղւոյն համապատասխան կերպասեղէնի եւ զանազան կտորներու մեծ մթերք։ Ցատնական, անգլիական, իտալական եւ ամերիկեան առատութիւնով կր գտնացուին ամենագեղարուեստ գնորդներ։

Յարգոյ յաճախորդներ պիտի գտնեն անմրցելի ազանութիւն եւ ճոխ տեսակ։

ՏԷՐ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՐԻՒ ԷԼ ՄԹՐԱՆ

ԱԼԷՆՊԻ ԵՒ ՁՕՇ ՓՈՂՈՑՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Մեր Ճանախորդներուն: Նպատակի կերպասներ, տիպլիւրներ եւ զանազան իրեղէններ հատած եմ։

Մեզի չի դիմողներուն: Մեկ անգամ միայն փորձեցէք գոհունակութեամբ պիտի մեկնիք։

Մեզ չճանչցողներուն: Ձեր ծանուն համար իսկ մեզ հին ծանօթացէք։

Մեր վաճառատան կից ոեր բացած եմ ճաեւ բրիզօքաժի եւ ժերսէի ճիւղ մը հոն պիտի գտնամ ամեն սեռի բլօվր, ժաքէթ, Ֆազզ եւն։

Դ. *ամատկոսի ամանաճիւղ.*— խանի Մուրատի թիւ 23։

ԲԱՅԱՌԻԿ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ԼՈՒՍԱՆՆԿԱՐԻԶ ՍԵԴՐԱԿԵԱՆ

Avenue de Français No. 19

Անոնք որ իրենց Ֆիլմերը կր գնեն այս լուսանկարչատունէն, ձրիօրէն կր լուացուին իրենց Ֆիլմերը եւ իրենց կր տրուի մէկական նմոյշ նմանապես ձրի։

Ֆիլմերու գիները՝ 4 X 6=30 Ս. Դ. 6 X 9=30 Ս. Դ. եւ 6.50 X 11=40 Ս.Դ.

ՖՐԱՆՔ-ՄԱՍՈՆՆԵՐԸ

(ԱԶԱՏ ՈՐՄՆԱԴԻՐՆԵՐԸ)

Գրեց՝ Սիհնիճ

Այդ պատճառէ էլ եկատերինան սկսաւ է բուռն հալածանք մասոնութեան դէմ և առաջին հերթին նրա պատգուխ—Իդէալոգ Նովիկովի դէմ։

Երբ Նովիկովի մասին հարցնուած են Գետրգրադի Միտրոպոլիտ Ֆիլարետին, ապա ռուսական եկեղեցոյ ատագ ներկայացուցիչը պատասխանում է թէ՝ ինքն ազօթող է, որ բոլոր քրիստոնեաներն էլ նովիկովի պէս մարդիկ լինին։ Նովիկով չատ մեծ հռչակ և ժողովրդականութիւն էր վայելում Ռուսաստանի լայնածաւալ կայսրութեան մէջ՝ չնորհիւ իր գրահրատարակչութեան և սովետներու ցոյց տուած օգնութեան գործի։ Ըստ ռուս գրականագէտներու վկայութեան նա անկասկած եղած է խոշոր լուսաւորիչ, բայց չէ եղած փիլիսոփայող միտք՝ իրայատուկ դրօշով. մինչ իր Համհարզը նոյնպէս մասոն, Շուէնհարդը թէև չէ եղած օրենգինել մտածող, բայց եղած է փիլիսոփայող դլուխ։ Նրանք չեն կարողացել Եւրոպական փիլիսոփայական մտքերու մէջ խորապէս սուզուիլ և այդպիսով իւրացնել ու ձուլուրել նրանց։ Նրանց մէջ մասոնա—միստիկական գաղափարները գերակչիռ համակրութիւն ունին գտած՝ ի դէմս Վօլթերա—ազատականգատակրութեան։

Ինչպէս ասենք երկրում, նոյնպէս և Ռուսաստանի մէջ մասոնութիւնը չրջանակուած է առաջնոներով։ Ժողովուրդի յետամնաց խաւերը իրենց ունեցած կրթական ցած մակարդակի, անզարգացած կամ կիսազարգացած մտքերի չըննորհիւ արտաքին են լինում հաւատալու ասեն կարգի ասատպելներու։ Բանգէտներու հովեր առած այդ թերունները զուրկ լինելով բազմակողմանի զարգացումից, անկարող են գանուում ուսումնասիրելու և քննադատելու անէ տեսութիւն գաղափար, և այդպիսով սատելու նրանց մասին տարածուած կարծիքներու ճշմարտութիւնը, ցուցամնելու իրողութիւնը, այլ որ տգէտ ամբոխի պէս իրենք ևս միշտ ալ հակամէտ են առասպելական խորհուրդներ, առեղծուածային մտքեր տեսնել այն ամեն գաղափարներու մէջ, որոնց հասկանալու կարողութիւնն զիջող է։ Կը բաւի ժողովուրդական մասոններու մէջ բաց թողնել անհիմն, անմիտ, արատաց ոեւէ առասպել, զոր անմիջապէս կը ատրածուի զանգուածներու մէջ, որոնք մի տեսակ սիրահարներ են ամենայն դիւրութեամբ, եթէ չասենք յիմարութեամբ, հաւատալու ասեն քանի, զոր խորհրդաւորութեան հանգամանք է ներկայացնում իրենց տգէտ մտքերուն առջև։

Ռուսաստանի մէջ կիսազարգացել և ոչ զարգացել չրջանակներու մէջ երկար ժամանակ այն կարծիքն է եղել տարածուած, որ Ֆրանք—մասոնութիւնը Ռուսաստանում ծագում է տուած և Տարածուած ժէ դարու վերջերում, որ ոչ այլ ոք, եթէ ոչ հէնց ինքն Պետրոս Մեծը, Ռուսաստանի մեծագոյն բարենորոգիչը արտաստմանի գանուած մի ոգոցին Անգլիայում յաճախած ունի եղեր մասոնական հաւաքոյթներ և ինքն էլ մասոն եղած. որ դրանից յետոյ երբ վերադարձել է Ռուսաստան, ապա իր հետ բերած ունի եղեր մասոնական գաղափարները Ռուսաստանի մէջ. որ վիրջապէս մեծ գարուի վերջերում Պետրոգրադի մէջ հիմնուել է Ֆրանք—մասոնութիւնը ռուսական մեծ լոժան, որի գրան-մեծերը եղած է Լէֆորտ, առաջին գարատգարը—Քարդոն և երկրորդ գարատգարն էլ... հէնց ինքը Պետրոս Մեծը՝ աչխարհի էն մեծագոյն պետութեան ինքնակալ վեհապետը։

Որ այդ ամենը պատմական ճշմարտութիւնից զուրկ առասպելներ են, հասկանալի է այն պարզ պատճառաւ որ մեծ գարում Ֆրանք—մասոնութիւնը՝ իբրև գաղափարական և բեւեռի, տակաւին երեւան եկած չէր։

Ոմանք ալ պնդում են, որ 1720 թուին այսինքն մասոնութեան ծագման երրորդ տարիին, Պետրոգրադի մէջ գոյութիւն ունեցած են մասոնական լոժաներ։ Հաւանական է, որ եղած լինին, բայց դրանք եղած են ոչ թէ ռուսական լոժաներ, այլ Պետրոգրադում ապրող անգլիացիներու և Գերմանացիներու կողմէ կազմուած լոժաներ.— ասում է ռուսական մասոնութեան լաւագոյն ծանօթներից մէկը՝ ռուս գրականագէտ պրոֆէսսոր Կուլման, կրթնելով այն բանի վրայ, որ չկան վաւերագրեր—գոկումենտներ այդ ժամանակներում լուռուկան լոժաներու գոյութիւնը փաստող։ Մինչ պաշտօնական վաւերագրերից յայտնի է, որ անգլիական մասոնները պաշտօնապէս Ռուսաստան ուղարկած ունին Լորդ Լովէլ՝ մասոնական լոժա հաստատելու, որը Պետրոգրադում հիմնում է լոժա և ինքն էլ լինում նրա մեծ-վարպետ, և որը յետագային մնում է ռուսական ծառայութեան մէջ։ Եւ 1741 թուին Անգլիական մասոններու կողմից նոյն առաքելութեամբ ուղարկուում է Դէյդ, որը լորդ Լովելի պէս որոշ ժամանակից յետոյ մանում է գինուորական ծառայութեան մէջ, ապա անցնում է Պրուսիա—Գերմանիա, ուր նոյնպէս մնում է գինուորական ծառայութեան մէջ, ինչպէս որ եղած է Ռուսաստանի մէջ։ Թէպետև այդ տուեալները վաւերական են, սակայն և չկան փաստեր ռուսներու մասնակցութեան մասին։ Եւ այդ պարագան թոյլ է տալիս, որ Անգլիական մասոններու կողմէ Ռուսաստան ուղարկուած այդ ներկայացուցիչների ժամանակ եղած մասոնական լոժաները ուսումնասիրող գլուխներու կողմէ հաւարուին արդէն անգլիական և գերմանական, այլ ոչ բուն ռուսական լոժաներ։

Բայց ան 1747 թուին արդէն վաւերական տեւեալներով հաստատուում է ռուսական լոժաների գոյութիւնը։

Այդ թուականին Պետրոգրադի մէջ եղած լոժայի անդամներ են — կոմս Նիկոլա Գոլովին, կոմս Զաքար Ջերնիչով, կոմս Իվան Ջերնիչով և ուրիշներ՝ ռուս ազնուական դասակարգից։

XVI

Ռուսաստանի կայսրուհին եղիսաբեթը անսարքեր վերաբերում է ունենում մասոնական կազմակերպութեան և ունեցած գործունէութեան հանգէպ, զի ոչինչ վնասակար, ոչինչ յանցաւոր գործ, գաղտնի, նպատակ չէ տեսնում մասոնութեան մէջ։

(9) (Շար.)

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՖԵՐՄԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ ԼՈՒԾՈՒԵՑԱՒ

Ֆոն Շլայխերի դահլիճը կազմուած է

Փերլնի.— Ֆոն Շլէյխերի դահլիճը կազմուեցաւ։ Պ. Ֆոն Նոյրաթ եղաւ Պրուսիոյ գործերու նախարար, Հէր Պրաեմէ՝ ներքին, կոմս Շվէյէր Ֆոն Քրոզիք—Լուց՝ ելմտական, Հէր Կէօրթնէր՝ արդարութեան, Հէր Ֆոն Ռիւպէնաք ոստ—հեռագրական։

Զօրավար Ֆոն Շլէյխեր կ'ըլլայ պաշտպանութեան նախարար եւ վարչապետ։

Ռայխսթաղը պիտի բացուի երեքշաբթի զբաղելու համար պաշտօնական կարցերով։ Քանի մը օր յետոյ Ֆոն Շլէյխեր պիտի աշխատի յետաձգել խորհրդարանի գումարումը մինչեւ ծնունդի տօնին վերջը, դժուարացնելու համար հնարաւորութիւնները կուսակցութիւններու միջեւ, իր յառաջիկայ ծրագրի ատրաստութեան միջոցին։

Փերլին.— Դահլիճի կազմութիւնը պաշտօնապէս հաստատուեցաւ նախահ Հինդենպուրկի կողմէ։

Դահլիճի երկու պակասաւորները լրացան։ Տոքթ. Սեբոը եղաւ Աշխանքի նախարար եւ տոքթ. Ժէյտէք՝ աշխատանքի քոմիսար։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿԱՐԾԻՔԸ ՈՒ ԳԵՐՄԱՆ ՆՈՐ ԴԱՒԼԻՃԸ

Փարիզ.— Ֆրանսական մամուլի հետաքրքրութիւնը կը կեդրոնանայ գերման նոր վարչապետին վրայ, զոր «Մաթէն» կ'որակէ զգիւնուորական Շթրէզեման» մը որ բնաւ պիտի չուզէ չարաչար գործածել իր ծնողը կեդրոնացած իշխանութիւնը։

Թերթերու մեծամասնութիւնը կը կարծէ որ Զօր. Ֆոն Շլէյխերի վարչապետ անուանումին ուղղակի հետեւանքը պիտի ըլլայ Ֆրանքօ—գերման մերձեցում մը։

Կ'ըսուի թէ նոր վարչապետը պիտի հետապնդէ բռականարար եւ առանց վրէժ վարանումի, զինադադարի հարցին մէջ իրաւունքներու հաւասարութեան գերման պահանջին իրականացումը, առանց զինուորական ծախքերը աճելնելու մտադրութիւնը ունենալու։

Ինչ որ Գերմանիա կը փափաքի իր ներկայ բանակին վերակազմութիւնն է, արդիական հիմերու վրայ։

Կ'աւելցուի որ զօրավար Ֆոն Շլէյխեր անկեղծօրէն կը փափաքի նպաստել Ֆրանքօ—գերման լաւ յարաբերութիւններու բացումին ու պահպանման։

Փարիզ.— «Լա Ռէփիւպլիք» արմատական ներքը կը գրէ որ զօրավար Ֆոն Շլէյխեր մտադիր է անմիջապէս ձեռնարկել Ֆրանքօ—գերման մերձեցումի մը մարգ մը որոշ պայմաններով։

ՖՐԱՆՈՒՀԻՒ ՄԸ ՈՂԲԵՐԳԱԿԱՆ ՎԱԽՃԱՆԸ

Մաուրէլ Ռոմէ ամնմասպան կ'ըլլայ

Փարիզ.— «Ռոմետի Ֆրանսէզ»ի նախկին դերասանուհի Մարսէլ Ռոմէ, որ դաչին տկարութեան մը հետեւանքով լքեց Թատրոնն ու շարժանկարը, անցասպան եղաւ, ինքզինքը Սէնի մէջ նետելով, իր գտնուած գարմանատան հիւանդներու հսկողութիւնը շեղեցնելէ յետոյ։

ԿԱՆՏԻ ԿԸ ՎԵՐԱԿԱՅԻ ԻՐ ՀԱՅԱԴՈՒԼԻՆ ՈՒ Կ'ԸՆԴՀԱՏԷ

Բայց կը ապառնայ դարձեալ վերակայիլ

Փունա.— Ուրիշ բանտարկեալի մը մասին բանտային իշխանութիւններու հետ ունեցած վէճէն յետոյ Կանտի վերակաւ երէկ նոր հայադուլի մը։ Հայադուլը բնդհատեց այս առաւօտ։ Ինք չափազանց տկար է ու շատ կորնցուցած իր կշիռէն։

Փունա.— Ոչինչ նախատեսել կուտար այն լուրը որուն համաձայն Կանտի հայադուլ ըրաւ երեսուն վեց ժամ ու տիմա շատ տկար է ու շատ բան կորնցուցած է իր կշիռէն։

Բանտային իշխանութիւնները ստիպուհցան զայն խնամել երբ ան փղոտած էր անշարժ, խսիրի մը վրայ։ Երէկ յետ միջօրէին ան ընդհատեց իր հայադուլը յառաջիկայ չորեքշաբթի վերակացու համար։

Կանտի չխօսեցաւ իր հայադուլի մասին զինքը այցելողներուն)

Ի նպաստ անհպելիներուն կազմուած Լիկի պատուիրակութիւնը ժամերով անտէն դուս պահուեցաւ։ Ետոյ անոր յայտնուեցաւ որ Կանտի ծոմ կը պահէ երիր բանտարկեալի մը բողոքը զօրացնելու համար։

Քիւնաշարժի արհային առողջութիւնը կը քաւուի

Տէթրուա.— Պ. Հանրի Ֆորտի առողջութիւնը. իր վերջին գործողութենէն ետոյ, բոլորովին կազդուրուեցաւ։

Ինքնաշարժի արքան վերադարձաւ իր տունը նախատեսուած ժամանակին չորս կէսը հիւանդանոց անցնելէ ետոյ։

Քաղաքական մեծ դատավարութիւն մը Սպանիոյ մէջ

Մատրիտ.— Քորթէսի (խորհրդարան) 20 անդամներէն բաղկացած արտօրթ դատարանը լրացուց այսօր բանպետական վարչակարգի պատասխանատուութեամբ հարիւրէ աւելի զօրավարներու և քաղաքական դէմքերու դատավարութիւնը։

Վճիռը պիտի արուի յառաջիկայ չորեքշաբթի սկիզբը։

Կը կարծուի թէ դատարանը ծանր պատիժներ պիտի սահմանէ բոլոր յանցաւորներուն «ժանեաւորարար զօր. Քրիժոտի Ռիվերայի դահլիճի ներքին նախարար զօր. Անիտոյի։ Սակայն այս գատապարտութիւնը պարզ ձևակերպութիւն մըն է քանի որ զօրավարը արտասահման կը բնակի և բնաւ Սպանիա վերադառնալու մտադրութիւն չունի։

Ի՞ՆՉ Կ'ԸՍԷ ԲՐԻՏ. ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՐԸ

Լոնտոն.— Բրիտ. ծանուցագիրը կը չեշտէ ի միջի այլոց թէ անհրաժեշտ է Դեկտ. 15ի վճարումներուն առկախումը, խաղաղ սմենոյորի մը մէջ քննելու համար պարտքերու ամբողջ խնդիրը։ Կը յայտնէ թէ այդքան խոշոր գումարի մը փոխադրութիւնը կրնայ տնտեսական տեղաշարժ առաջ բերել և միակ գործնական ձեռքը ոսկիի փոխադրութիւնն է անգլ. դրամատան պահեստներէն, որոնք արդէն չատ ալ առատ չեն։

Հին պարտքերու վճարումները, կ'աւելցնէ ծանուցագիրը, ազդեցութիւն կրնան ունենալ ամէն ազգի և նաև Ամերիկայի համար։

Անգլիոյ և Ամերիկայի միջև խոսակցութիւնները կրնան նպաստաւոր ըլլալ համաշխարհային բարգաւաճութեան վերադարձին համար և յայտարարութիւնը ապահով կը դառնայ ապրելի, պարտքերու վճարման առկախումով։

Ծանուցագիրը կ'առաջարկէ որ Ամերիկայի հետ հաժախորհուրդ յարմար ժամանակ փնտռուին յետաձգման համար։ Կը յայտարարէ թէ պատերազմի պարտքերը և հատուցումները աշխարհի մէջ տիրող ներկայ տագնապին պատճառը կը կազմեն։

Բաղդատութիւնը ընելով Ամերիկայի և Անգլիայի երած զոհաբերութեանց, ծանուցագիրը կը յայտնէ թէ Մեծն Բրիտանիոյ կողմէ դաշնակիցներուն եղած փոխառութիւնները Ամերիկայի ամբողջ փոխառութենէն 4 հինգերորդը կը կազմեն։ Բայց մինչ Մ. Նահանգները 434 միլիոն ոսկի ոտցեր են Անգլիա ան չինչ սացած է և իր գրպանէն 200 միլիոն վճարած է սթերլինի անկման պատճառով։ Իր պարտքը մեծապէս աւելցած է, իր ապրանքներուն արժէքը կրկնապակուած է և Անգլիոյ վճարման կարողութիւնը պակած է, նկատելով որ Ամերիկա ապրանք չի կրնար դրկել մաքսատուրքերու պատճառով։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՅՈՒԶԻՉ ՏՐԱՄ ՄԸ ԱՆԱՊԱՏԻՆ ՄԷՋ

ՕԴԱՆԱՒ ՄԸ ԿԸ ՓՐԿԷ ՀԱՅ ՎԱՐԻԶ ՄԸ ՍՏՈՅԳ ՄԱՀԷՆ

Մեր անցեալ թիւով գրած էինք որ օգնաւ մը փրկեց անապատին մէջ կորսուած վարիչ մը։ Այժմ հետեւեալ նոր մանրամասնութիւնները սացած ենք այդ մասին։

Անցեալ երեքշաբթի, երեք իննիսաւոր ձեր Պէյրութէն Պագտատ կը մեկնէին ասլանկարութեամբ Մահմուտ Պալիէն որ կը վարէր առաջին կարը։ Երկրորդ կր վարէր վարիչ Ահմետ Էլ Պէյրութին եւ երրորդը Կարապետ անուն վարիչ մը։

Կարաւանը երբ անցած էր Քալմիրայէն, երրորդ իննիսաւորը խուչուխը պայթեցաւ։ Առաջին երկու կառքերը լուր չունեցան ասկէ եւ շարունակեցին իրենց ճամբան։

Երբ կառքը նորոգուեցաւ, Կարապետ ճամբայ ելաւ, բայց կորսնցնելով միւս իննիսաւորները։ Կորսուեցաւ տնապատին մէջ։ Չորեքշաբթի իրիկուն Կարապետ կանգ առաւ։ Իննիսաւորին պէնզինը լրացած էր։ Ու սկսաւ սարսափելի տագնապ։ Չկար ո՛չ կիրակուր, ո՛չ ալ ջուր։

Հինգշաբթի առաւոյեան, ցուրեկն սառած, անօթի եւ ծարաւ, վարիչ Կարապետ ու իր երկու ճամբորդները որոշեցին խոլերեք ուղղութեամբ օգնութիւն փնտռելու համար։

Այս պահ իւրաքանչիւրը կ'երթար դէպի իր ճակատագիրը։

Շաբաթ օր, ուժասպառ անօթութենէ եւ ծարաւէ Կարապետ փուռեցաւ գետինը, սպասելով մահուան։

Տարաբաղդը իննիսաւորը կորսուած կր նկատէր երբ օարժիչի մը ձայնը գինեը բաւափեցուց իր թմբիրէն։ Օգնաւ մը կանգներ երկնէն։

Ինչ որ ուժ կր մնար իր վրայ հաւաքելով Կարապետ ոտքի ելաւ եւ յուսահատ կերպով օարժեց իր թեւերը, ցնտանց սակայն հաւաստալու որ հազար մեթրէ աւելի բարձրութեամբ թռչող օդանաւէն գինեը պիտի կրնային տեսնել։

Օդանաւը կր օարուճակեր իր ճամբան։ Ժէթազդ Կարապետը որ կրցած էր փայլեցնել մը ոտքի ելել, ինկաւ դարձեալ գետին, թեւերը օարածած։

Այս պարագան գինեը փրկեց։ Օդանաւորդը տեսաւ զայն եւ արագ Կարապետին մարմինը խաչածեւ գետնին վրայ։

Օդանաւորդն ու անցորդները անմիջապէս ըմբռնեցին տնամը եւ օդանաւը վար իջաւ։ Օդանաւը, որ կուգար Պաղտատէն, կր պատկանէր Էր-Օրիան Ընկերութեան. Կարապետ պատմեց իր ոդիսականը Էր-Օրիանի ընդհանուր Տնօրէն, Թրամանտար Թուֆիսի, որ օդանաւին Ղեկը էր։ Բայց ի՞նչպէս տանիլ յատելեալ ճամբորդ մը. օդանաւին մէջ աւելորդ տեղ չի կար։ Ինպուտէր կարգադրեց ամէն բան։

Հետուն, գինեւորական զրահապատ ինճնաշարժեր կ'անցնէին։ Երբ տեսան որ օդանաւը վար իջաւ, կարծեցին որ արկած մը պատահեցաւ ու անմիջապէս սեղան տեղւոյն վրայ։

Զինեւորականները իրենց մօտ առին Կարապետը ու օդանաւը կատարեց իր բնիչէր։ Անոնք յետոյ փնտռեցին կորսուած ինճնաշարժն ու երկու ճամբորդները։ Ինճնաշարժը գտնուեցաւ օդանաւի իջած տեղէն 60 քիլօմէթր հեռաւորութեան մը վրայ։ Բայց ճամբորդները չկային։

Զինեւորականները հետապնդեցին իրենց որոնումները իրիկուն, լուսարձակներու լոյսով։ Ինգուր։

Բայց կիրակի, գինեւորական երկու ճամբորդներուն դիակները։ Ժէթազդները մեռած էին անօթութենէ ու ծարաւէ։

ՀԱՅ ԴԵՐԶԱԿ ՄԸ

ԿԸ ՎԻՐԱՒՈՐԷ ԻՐ ԱՇԿԵՐՏԸ

Այս օրուան տեղական թերթերու մէջ կր կարդանք.

Գրիգոր Առապեճեան հայ դերձակի մր հով կ'աշխատէր։ Շաբաթ օր ան իր օարքարկանը կր պահանջէ։ Դերձակը կր յայտնէ որ դրամ չունի եւ երկուշաբթի կր վճարէ։ Երկուշաբթի օր եւս դերձակը չի վճարեր ան՝ օարքարկանը եւ ճախաօական խօսքեր կուղղէ Գրիգոր օաս վիրաւորուած կր փոխադարձէ եւ կռիւ մր կ'սկսի երկուքին միջեւ։ Դերձակը՝ Միսակ Զօնկուչեան(?) մկրատով հարուած մր կ'իջեցնէ Գրիգորի գլխին եւ կր վիրաւորէ զայն։ Դերձակը փախած է։

ՀԱՅԸ ՀԱՅՈՒՆ ԴԷՄ

Էջ Ամերայի այսօրուան թիւին մէջ հետեւեալը կր կարդանք.

Արթին Կարապետեան եւ Հայկ Մարտիրոս Օհանեան Ֆրանսական ճաշարանի մր մէջ կռախաւեին։ Առջի օր ցերեկին անոնց միջեւ վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ որ բաւական սաստիկ բնոյթ սացաւ։ Արթին երեկոյեան եղբօր Մարգարիճ կը հանդրդէ Հայկի հետ իրենց ունեցած վէճի պատճառը եւ կր յայտնէ որ ան զինի կուզէ գործէն հանել։

Մարգար օաս կր բարկանայ եւ կ'որոշէ վրէժ լուծել անկէ։ Հետեւեալ օր երեկոյեան, կերթայ ճաշարանի առջեւ եւ երբ կր տեսնէ որ Հայկ դուրս կ'ելնէր, կ'սկսի ճախաօական խօսքեր ուղղել անոր։ Շուտով կռիւ կր փոխուի եւ Մարգար դաշոյնի հարուած մր իջեցնելէ վերջ Հայկի կռնակին կր փախչի։ Վիրաւորը վճանգաւոր վիճակի մր մէջ հիւանդանոց կը փոխադրուի։

ՀԱՅՈՒ ՄԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս գրած էինք հանի մր օարաբ առաջ, Հալէպի մէջ ձերբակալուելով Պէյրութ բերուած էր Կարապետ Օսթարեան անուն ոճրագործը որ սպանցած էր իր կինը եւ ի բացակայութեան 15 տարի բանտարկութեան դատապարտուած։

Իրեկ վճռաբեկ Աեհանի առջեւ տեղի ունեցաւ անոր դատավարութիւնը։ Կարապետ յայտնեց որ ոճիրը գործելուն պատճառը իր ունեցած կասկածն է տիկնոջ պատիւն։ Խտրարանը երբացուցիչ պարագաներ գտնելով 15 տարիէ 5 տարուան իջեցուց։

ՀԵՐՔՈՒՄ ՄԸ

Բազմաթիւ թերթեր հրատարակեցին թրական մամուլին բաղելով Ֆրանճօ — Սիրիական ենթադրեալ դաշնագրի մր պատճէնը։

Բարձր Քօմիսարութիւնը բացարձակապես կը հերքէ այդ լուծերն պարունակութիւնը։

ԷԼ - ՏԱՍՔՈՒՐ (Սահմանադրութիւն)

Դամասկոսի մէջ պիտի հրատարակուի «էլ Տասթուր»(Սահմանադրութիւն) անուն արաբական մեծ օրաթերթ մը ծանօթ լրագրող Սամի Շամասլի խմբագրապետութեամբ։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ԳԱՅՔԱԿՂՈՒԹԻՒՆԸ

Հանրային Շինութեանց գեղծումներու ճննութիւնները բոլորովին նոր փուլի մր մէջ մտան։ Հարցաճնիչ դատաւորը երբ մէկ կողմէն սկսաւ արձակել այդ խնդիրով բանտարկուածներէն ոմանք, միւս կողմէ ալ ձերբակալման նոր հրամանագիրներ սատրագրեց։ Երկար ճամբուն յանձնակատարը՝ Հաճիմ Հարմուշ ձերբակալելով ճննութեան ձեռնարկուեցաւ։ յայտնի եղաւ որ ան ճամբու օիճութեան գործին մէջ մեծագումար գեղծումներ բրած է։ Հարմուշ հարցաճնութենէն անմիջապես վերջ աւտզուտի բանտը դրկուեցաւ։

Հաիմ Հարմուշ բանտարկութենէն վերջ յաջորդաբար հարցաճնուեցան նոր երկրաչափներ եւ յանձնակատարներ, որոնց մէջ կր գտնուի նաեւ Իպրահիմ պէյ Ահատպ։ Հարցաճնուողներ մինչեւ գիշեր մասցին Արդարութեան պալատը եւ տեղի մր բսի բաւականին։ Երեսի մասին կարգ մր բսի բաւականին, որոնց համաձայն, իբր թէ, Իպրահիմ պէյ Ահատպ ալ ձերբակալուած է։

ԵՕ - ՆՕ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԱՌՋԵԻ ԳԻՈՅՇ ԱՐՀԵՍՏԱՒՈՐՆԵՐ

Եգիպտական թերթեր կր գրեն որ, Ամերիկեան Ընկերութիւնը՝ Ռօնալտ վանհէն, Ագեհանդրիայի Պ. Մանի դէմ դատ բացած է եւ պահանջած 150 եգիպտական ոսկի, յայտնելով որ ան կեղծած է իրենց մարքան, տեղական եօ-եօներ պատրաստելով։

Ամսոյս 26ին դատարանը պիտի ճննի այդ պահանջմունքը։

Ասկէ կրնան օրինակութիւն ընել Լիբանանի եւ Սիւրիոյ ներհետատուներէն օարերը, որոնք վերջերս ամէն գործ ձգած սկսած են եօ-եօ պատրաստել։ Զրլլայ որ ուրիշ ընկերութիւն մրն ալ հոս դատ բացայ եօ-եօ տիրողներու դէմ։

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՈՃԻՐ ՄԸ ԷՏԻ ՄԷՋ

Թրիբոլիի մօտ գեղուղ էօթ անուն փոքրիկ գիւղի մր մէջ տեղի ունեցած է խորհրդաւոր ոճիր մր։

Կիրակի իրիկուն, ընտանիքի մը մէջ ժամանակ անցնելէ յետոյ գիւղացի մր, Գուրոս ճապար, տուն վերադառնալու համար ճամբայ ելաւ, բայց տեղ չհասաւ։

Ժանտարմաներ յուր առնելով դիա կը փոխադրեցին հիւանդանոց դիազննութեան համար։ Հաստատուեցաւ որ զոհը սատցածներ դաշոյնի բազմաթիւ հարուածներ, որոնցմէ մէկը ուղղակի անցած էր սրտէն։

Ծնողը հարցաճնուելով չկրցաւ ճայթայթել ո եւ է բացատրութիւն լուսաբանելու համար արդարութիւնը։ Միւս կողմէ հարցաճնուեցաւ բազմաթիւ դրացի ներ առանց արդիւնքի։

Խորհուրդը կը պահէ այս ոճիրը ամէն կողմէ։

Կարելի պիտի ըլլա՞ գիտնալ որ մր անոր ծարժառիթը։

Ապագան պիտի ըսէ։

ՆԵՐՈՒՄ ՁԷՊԷԼ ՏՐԻՒԶԻ ՄԷՋ

Բարձր Քօմիսարութեան մէկ որոշումով Անգր Ծորդանեան ապատատնած երեք Տրիւզի փախստականներ, Ֆատլ Ալլահ եւ Աբրաս, Սախռ եւ Հալաբի եւ Ապտլ Քէրիմ կ'օգտուին հատկական ներում մը։

ԿԵՂԾ ՊԱՆՏՐՕԼՆԵՐ

Երկու անձեր, Մինչեր Խայրալահ եւ Ակոբ Քաղուցեան, որոնց մօտ գտնուեցան կեղծ պանտրօլ փակցուած սիկարէթի տուփեր ձերբակալուելով դատարան յանձնուեցան։

Հարցաճնիչ դատաւոր Պ. Ֆիլիբ Գուլոսի յանձնուեցաւ խնդրին ճննութիւնը։ Ամբաստանեալներէն մէկը յայտարարեց որ սիկարէթի տուփերը գնած է Թումա եւ Ղանտուրի խովէն։

Հարցաճնիչ դատաւոր իր մօտ կանչեց այս մարդիկը որ մեծաքանակ սիկարէթ կր ծախեն։ Գր. Թումա հարցաճնուելէ յետոյ անմիջապես ազատ ձգուեցաւ իսկ Պ. Ղանտուր վար դրուեցաւ յանելեալ հարցաճնութեան մը համար։

ՆՈՐ ՈՐՈՇՈՒՄ ՄԸ

Ներմասկան նահանգի առաջարկով որոշուեցաւ թէմքիքիի տուրք գանձել յեռ այսու ճանկաբարձութիւններէն ընչպէս կր գանձուի բժիշկներէն։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՏԱՆ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Ծանօթ երաժշտագէտ Գր. Հ. Գէրպերեան, ընկերակցութեամբ երաժշտագէտ եր եւ թիկնի Սավրանմիի, անցեալ կիրակի իրիկուն ձայնական եւ գործիքական նուագահանդես մր տուաւ տեղւոյն Իտալական տան (Italica Domus)ին մէջ սրահին մէջ, միջազգային ընթեր հասարակութեան մր ներկայութեան։

Գեղեցիկ յայտագրի մր յորդ գործադրութիւնը բուռն ծափերով կրկին բեմ հրաւիրեց բոլոր երաժիշտներն ալ։

ՄԻ ԲԱԺԱԿ ԹԷՅ

Ըստ սովորականին ամէն Կիրակի«Մի Բաժակ Թէյ»ի հաւաքոյթներ կր ծարուցակուին Ժողովրդային Տան սրահին մէջ։

Ծարաքնկայ Կիրակին սկսեալ, կարգադրուած է ունենալ մասնաւոր նուագ եւ յայտագիր։

Բոլոր ընտանիքներու համար հանդիպման յուսագոյն միջոց մրն է այս հաւաքոյթը։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

Այրի Տիկին Թագուհի Սիմոնեան փոխան մատաղցուի 300 Սրկ. դահեկան կր ճուիրէ Մամըլթէկեան Ազգային բոխախատնոցին։

Սնանկ խմբագրութենէս։

ՍԱԿԱՒԱՐԱՆ ՊԼԷՐՈՒԹԻ

7 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1932

	Ս. Փ.
Օգիպտկ. բլբադր.	423
Անգլկն. »	412
Տօլար »	127.50
Թրական »	59.50
Գաճ Օբբօման	140
Իտալական Լիր 100	650
Ճուճական Տրահիմ 100	70
Անգլ. ոսկի	608
Ֆրանս. »	485
Օսման. »	549
Արծաթ մէճիտ	21
Կրեթի Ֆօնս. Ա. Ֆէ.	629
» » Բ. »	319
» » Գ. »	299

Սէֆերեան եգբարֆ Բիւ Ֆօս
Թէլէֆօն՝ 5-18

կը բացաւ, և ձախակողմեան ստինքին վերովը եռանկիւնի անձուկ վէրք մը տեսաւ, որուն ծայրերը իրար միացած ըլլալով նորատի աղջկան փայլուն մորթին վրայ միայն իբր ծիրանեգոյն գիծ մը կ'երևէր։

— Ի՞նչ, ըսաւ Պէաթրիս, ասիկա սպաննեց զինք... բայց ինչպէ՞ս, միթէ այսքան փոքրիկ վէրքով մը մարդ ապրելէ կը դադրի՞։ ո՜հ, զարհուրելի է այս։ Հարուած մը միայն և ահա մարդս կը մեռնի...։ Հոգեւարքի սաստնալ իսկ չեն կրեր անշուշտ... բայց սիրուած ձեռքէ մը մեռնիլ...։ Ո՜հ, եթէ ողորմելին իմացաւ այս բանը... ի՞նչ յուսահատութիւն, ինչ սոսկալի ցաւ...։ Խե՜ղճ, խե՜ղճ Սօֆի։

Անխմանալի կսկիծ մը Պէաթրիսի սիրտը կը մորմոքէր և արտասուքներ հեղեղի մը պէս կը հոսէին, ան ևս աղօթեց։ Իր հոգին սլացաւ գնաց դէպի այն հոգին՝ որ բռնութեամբ զատուած էր իր առջև գտնուող մարմինէն, որ միշտ գեղեցիկ էր մնացած, և որ կրօնաւորին խօսքին համեմատ հոդ պիտի դառնար։

— Սիրելի քոյր իմ, կ'ըսէր ան, մտիկ ըրէ իմ աղօթքիս։ դուն որ իմ սէրս ճանչցար, դուն որ իմ երջանկութեանս վսվաքեցար, ո՜հ ազաչէ Աստուծոյ որ քեզ կը լսէ, աղաչէ որ ծաղիկ հասակիս մէջ իմ հոգիս ալ առնէ՝ եթէ չատ խիստ փորձութիւններու սահմանուած եմ. աղաչէ՛ Աստուծոյ որ զիս իր քովը, քու քովդ կանչէ, եթէ պիտի դադրիմ սիրուելէ։ Իսկ դուն, սիրելի և երանելի հոգի, որ այժմ հրեշտակ մըն ես՝ հսկէ՛ իմ վրաս, մի՛ բաժնուիր ինձմէ, ծածկէ զիս քու թևերովդ մինչև այն օրը՝ որ ես ալ քու քովդ գալով հրեշտակներու երանելութիւնը վայելեմ։

Ցետոյ ոտքի ելաւ առջի օրուան փունջը առաւ, մասունքի մը նման վերցուց զայն երկիւղածութեամբ, և իր հետը տարած փունջը դրաւ

զինքը կանուխ արթնցուներն որ Պ. տը Սան-Սերվի տունը երթայ։

— Ամապարենք ուրեմն որ ելնելը չտեսնէ, պիտի վախնայ որ յուզուելով բան մը կըլլամ։ Ո՜հ, վաղը ես ալ իմ բարի խնամակալս տեսնելու պիտի երթամ։

Ժօզէֆին չտատպաւ Պէաթրիսը հագուեցուց և քողով մը երեսը ծածկելով երկուքը միասին անձայն քալելով դուրս ելան սենեկապանուհիին սովորաբար սլառկած սենեակէն անցնելով։

Ը.

ՄԵՌԵԼԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Սեղանաւորին վաճառատունը ապարանքի բակին հետ անգործածելի գոնէ մը կը հաղորդակցէր։ Ժօզէֆին զարկաւ և պահ մը սպասելէ յետոյ բացին։ Պէաթրիսի փափաքը սեղանաւորին սպասուհիին յայտնուելով՝ ասիկայ առանց դժուարութեան թողուց որ անցնի։

— Հոս ամէն մարդ ոտքի վրայ է, ըսաւ խեղճ կինը արտասուելով, հայրը այս դժբաղդութենէն չկրնար հարեալ՝ չուզեր աղջկան դիակին քովէն զատուիլ։ Բահանայ մը և մայրապետ մը կայ ներսը։

Երկու նորատի օրիորդները խիստ վշտացեալ սրտով մը վերնայարկը ելան, մանաւանդ Պէաթրիս՝ որուն երեւակայութեանը մէջ բլուրաւոր ցնորքներ ծնունդ կ'առնէին. առանց դժուարութեան գտան դուռը ուր չատ մը հետաքրքիրներ իրենց մխիթարութիւնը դժբաղդ ընտանիքին մատուցանելու աճապարանքով խոնուած

ընդհանրապէս ամէն տեսակ ներկայացումներ, ինչպէս նաեւ ընտանեկան հաւաքոյթներ տեղի կ՚ունենան։

Ներկայացումներուն ներկայ պիտի գտնուին նաեւ Ֆրանսայի Հանրապետութեան Նախագահ Մեծ. Ալպէր Լեբրըն եւ տիկին Լեբրըն